

KÖZ-GYŰJTEMÉNYEK

A Kölcsey Ferenc Emlékház és Álmosdi Kiállítóhelyek

AZ EMLÉKHÁZ NÉPI ÉPÍTÉSZETI ÉRTÉKE

Az épület a XVIII. században épült népi klasszicista stílusban. Vert falú, pelyvás sárral tapasztott, kívül-belül fehérre meszelt, kontyolt nádtetős (eredetileg zsindeleyel fedett) épület. A bejáratot a boltíves *lopott tornácról* lehet megközelíteni, innen nyílik középen a konyha, jobbra és balra pedig a két szoba.

Belső kialakítását tekintve eredetileg egy-, jelenleg kétmenetes, háromosztatú épület (szoba, konyha, szoba). Később épült hozzá a külső kamra, amely alatt az udvarról nyíló pince található. A pince bejáratát az Érmellékre jellemző rácsos faajtó zárja. Konyhája szabakéményes, innen fűthető a két szoba boglyakemencéje. Összességében az Érmellékre jellemző paraszti és kismemesi háztípus egyik legszebb megmaradt változata.

A Kölcsey Ferenc Emlékház (Álmosdi Digitális Adattár)

AZ EMLÉKHÁZ ELSŐ KIÁLLÍTÁSA

Az emlékház 1968-as működésétől állandó bemutatásra került a Kölcsey család és Álmosd története. Emellett helyet kapott a Bocskai István 1604. évi álmosdi csatájának története is. A kiállítást Keresztesné Várhelyi Ilona, a debreceni Irodalmi Múzeum igazgatója rendezte, többségében tablók felhasználásával. A megnyitással egy időben kialakították az épület

egyik részében a községi Kölcsey Könyvtárat. 1990-ben, a költő születésének 200. évfordulója alkalmából új kiállítási elemekkel bővült a tárlat.

Ezek mellett a borospincében Varga Gyula, a Déri Múzeum néprajzos muzeológusának rendezésében kialakították az Érmellék hagyományos szőlőtermesztését bemutató kiállítást. Mára azonban a pince vizesedése miatt e tárlat részben lebontásra került.

Az emlékház gondozását elsőként Lengyel Sándorné, majd nyugdíjba vonulását követően Nagy Sándor és felesége látta el.

KIÁLLÍTÁSAINK AZ EMLÉKHÁZBAN

Az emlékházban 2006-ban nyílt meg a „*Boldog az, kinek sok köteléki vagynak az életben*” című kiállítás, amely nemzeti himnuszunk írójának, Kölcsey Ferencnek állít emléket. A tárlatot – melyben a korábbival ellentétben nemcsak tablók, hanem enteriőrök is helyet kaptak – Lakner Lajos, a Déri Múzeum irodalomtörténészje rendezte.

A könyvtár kiköltözésével üressé vált helyiségekben előbb Joseph Kadar festőművész hajdúsági képzőművészeti gyűjteménye került elhelyezésre, majd időszaki kiállítóterem került kialakításra.

Napjainkban az emlékház ismét egy megújulási folyamaton megy keresztül. A kultúráért felelős minisztérium Kubinyi-támogatásainak köszönhetően évről évre fejlődik az infrastruktúrája.

MUCSI MIHÁLY KOVÁCSMŰHELYE

A XVIII. század végén épült az a kovácsműhely, amelyben Mucsi Mihály (1909–1979) mezőgazdasági és lóvasaló kovács dolgozott. A településen több műhely is működött, de sajnos csak ez az egy élte meg a jelenkort.

Az épületet Angyal László András közbenjárásával sikerült népi ipari emlékként megmenteni a lebontás elől. Az 1981-re befejeződött felújítását követően méltóképp mutatja be egy falusi kovács hagyományos mindennapi munkáját. A műhelyt Varga Gyula, a Déri Múzeum néprajzos muzeológusa rendezte be a kovácsmester megmaradt eredeti eszközeivel, kész és félkész munkáival.

Érdekessége, hogy előzetes egyeztetés esetén a műhely még ma is beüzemelhető!

A XVIII. században épült kovácsműhely
(Álmosdi Digitális Adattár)

A JOSEPH KÁDÁR-FÉLE KIÁLLÍTÓHELYEK

Joseph Kádár helyi kötődésű festőművész a 2000-es években két új kiállítóhelyet hozott létre Álmosdon. 2000-ben nyílt meg a Post-Mail-Art Múzeum elnevezésű kiállítóhely, amely olyan postai küldeményeket mutat be, melyek valójában különböző technikájú művészeti alkotások.

A második kiállítóhely, a Joseph Kádár Múzeum 2002-ben nyílt meg. Ebben a festőművész alkotásai és egyik modern művészeti gyűjteménye tekinthető meg. Emellett kisebb régészeti és néprajzi tárggyűjtések is helyet kaptak a kiállításban.

A Joseph Kádár-féle álmosdi kiállítóhelyek Magyarországon szinte egyedülálló példái a modern képzőművészet falusi bemutatásának.

A FALUMÚZEUM

Az 1968-ban átadott Kölcsey Emlékház, az 1981-ben megnyitott Mucsi-féle kovácsműhely, és a 2000-es évek elején létrejött Joseph Kádár-gyűjtemények után, 2015-ben az álmosdi önkormányzat úgy határozott, hogy egy helytörténeti és néprajzi kiállítóhelyet is létrehoz. Ez lett az Álmosdi Falumúzeum, melyet az Emberi Erőforrások Minisztériuma Kubinyi Ágoston Programjának támogatásával alakított ki az önkormányzat. A falumúzeum 2017-re készült el.

A fejlesztést az önkormányzat felkérésére dr. Bihari-Horváth László főmuzeológus, a Dr. Bihari Szakértő Iroda vezetője végezte el. Az új falumúzeum 100 m²-en mutatja be az *Álmosd régészeti korszakai*, az *Álmosd felemelő századai*, és az *Álmosd hagyományos paraszti kultúrája* című állandó kiállítási egységeket, melyek létrehozásában Császárné Sólyom Judit tanárnő és jómagam is részt vettünk.

Részlet a falumúzeum egyik kiállításából

AZ INTEGRÁLT INTÉZMÉNY

Álmosd öt kiállítóhelye 2015 óta integráltan, a Kölcsey Ferenc Emlékház és Álmosdi Kiállítóhelyek nevű intézmény részeként működik.

Az intézmény személyi állományát egy fő teszi ki: Nagy Gergő. A múzeum több vidéki, megyei és országos programhoz csatlakozott, ezek mellett saját szervezésben több programot is lebonyolít a lakosság és az érdeklődők számára. Előadásokat, zenés és irodalmi

alkalmakat, tudományos műhelyeket, szellemi és tárgyi gyűjtéseket szervez, alakít. Érdeklődési köre a gyűjtemény alapjellegét tekintve a megyére, a vidékre (Érmellék) és magára a településre irányul. Ezek mellett fontosnak tartottuk 2019 januárjától a múzeumpedagógia beindítását is, amely tíz különböző témájú foglalkozást ölel fel, a rendhagyó alkalmakat leszámítva.

A településen működő Értéktár Bizottság és az emlékház létrehozott egy digitális adattárat, ahová a településen gyűjtött szellemi és tárgyi emlékek kerülnek feltöltésre, jelenleg még a munka folyik, de remélhetőleg hamarosan a kutatók és az érdeklődők számára elérhető lesz. Fotók, videók, hanganyagok, iratok, interjúk, tárgyak képei és még sorolhatnánk az Álmosdi Digitális Adattárba feltöltött értékeket.

Az intézménybe történő bejelentkezés telefonon egyeztetett időpontban keddtől vasárnapig Nagy Gergőnél (Tel.: 06-30-620-73-29) történhet meg, illetve email-en: koltsejferencemlekhaz@gmail.com címen.

Nagy Gergő

A Bem–Petőfi-körkép látogatókönyve a Felső-Kiskunsági Emlékek Háza gyűjteményében

Nemzeti kulturális kincseink egyik, több mint egy évszázaddal ezelőtt keletkezett, majd eltűnt gyöngyszeme került gyűjteményembe 2019. március 11-én. Különös időegybeesés, hogy 1849. március 11-én győzött a nagyszebeni csatában a Bem József vezette magyar sereg, és 1898. március 11-én avatták fel Budapesten a Bem–Petőfi-körképet, mely ezt a csatát ábrázolta. Ezen monumentális mű kiállításának emlékkönyvét bízta rám megőrzés feladatával a sors. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 50. évfordulóját ünnepelte ez idő tájt az ország nemzeti érzelmű lakossága.

A bejegyzések tanúsága szerint a hatalmas tömeg könnytől csillogó szemmel, ámulattal nézte a 120 méter hosszú és 15 méter magas körképcsodát. Ezen alkotás méltó párja volt Feszty Árpád *Honfoglalás* című, Ópusztaszeren ma is látható körképének. De hogyan is jött létre ez az érzelmeket felkavaró, gigantikus vizuális élményt nyújtó alkotás?

1897-ben történt, hogy a hazáját szívből szerető, anyagiakban nem szűkölködő magyarok részvénytársaságot hoztak létre egy nemzeti díszmű elkészítésének érdekében. Kiválasztották a szabadságharc egyik győztes ütközetét, Nagyszeben bevételét az osztrák és orosz csapatok ellenében. A magyar haderőt a lengyel Bem József tábornok vezette, így ez a diadal az ő nevével forrt össze. A magyar sereget olasz légionáriusok, székelyek, jászkunok, lengyelek alkották, szép közös siker volt ez a diadal.

A hagyományos lengyel–magyar barátság jegyében Styka Jant, a lengyel festőművészt, valamint Spányi Bélát és Vágó Pált kérték fel a mű elkészítésére. Styka a *Kościuszko győzelme* című képével már bizonyította rátermettségét. Vágó hiteles magyar művészi stílusával, Spányi pedig nagyszerű tájképfestői szaktudásával járult hozzá a sikerhez. Munkatársként közreműködtek még: Schönnchen, Popiel, Rozwadowszky és Wiwiorszki lengyel festőművészek is.